

II CONGRÉS D'HISTÒRIA MODERNA DE CATALUNYA

*(Discurs de cloenda del
Secretari Executiu Joan
Bada i Elias)*

Acabem d'escoltar el balanç científic del Segon Congrés d'Història Moderna de Catalunya fet per un relator d'excepció, que ha volgut compartir també moltes de les nostres sessions de treball com un congressista més. A mi em pertoca, simplement, fer unes breus anotacions, que ofereixin claus per a la comprensió més completa del que ha estat la seva celebració.

- 1.-El motor del Congrés ha estat col·legialment el Departament d'Història Moderna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona. Insisteixo en el caràcter col·legial. Totes les decisions que han marcat l'aplicació de les línies-força han estat debatudes i adoptades pel Departament. Certament que un grup de treball, format pels professors Bada, Martínez Shaw, Pérez Samper, Riera i el cap del Departament, el professor Molas, ha fet les propostes i després ha procurat executar les decisions, que jo mateix com a secretari he procurat coordinar, però la responsabilitat última i, per tant, la valoració positiva o negativa que hagi meres-

cut, correspon plenament al Departament col·legialment. A completar-la ha vingut la col·laboració d'una bona part d'alumnes del Departament, als quals, en nom de tots, agraeixo la seva eficàcia i amabilitat.

2.- Les línies-força esmentades han estat fonamentalment les que ja havien emmarcat el Primer Congrés, el de l'any 1984. Recordem-les. Dèiem aleshores en el manifest de convocatòria que les nostres fites eren:

- * afavorir l'intercanvi i debat científics, tot provocant una comunicació oberta;
- * afavorir el coneixement mutu entre tots els historiadors i investigadors, fos quin fos el seu status administratiu i professional;
- * promoure la investigació i el coneixement de la nostra història des d'interrogants i inquietuds del nostre temps, estimulant així l'interès per la memòria col·lectiva d'amplis sectors de la població catalana.

Les hem ratificat. Ens trobem bé fent-ho així. Ha calgut simplement aplicar-les a l'època de Carles III, en coincidir amb el bicentenari de la seva mort, ocorreguda el 14 de desembre del 1788.

3.- Les tres fites esmentades tenen un denominador comú: obertura i promoció. Si el professor Carbonell en la clausura de l'anterior Congrés remarcava que havíem aconseguit un *Congrés Jove*, aquesta característica s'ha mantingut no com a resultat fortuït, sinó com a opció conscient i volguda. Creiem fermament que pertoca a la Universitat i, per tant, a totes les seves instàncies orgànicament inferiors —Facultats i Departaments— formar i obrir pas a les noves generacions de professionals; en el nostre cas

a noves jornades d'historiadors perquè és així com els estudis històrics evitaran l'anquilosi, es renovaran i mantindran l'ufana permanent, superant bloqueigs que l'edat, el status professional o l'estructura mental podrien moltes vegades establir.

- 4.- Plantejat inicialment en sis àrees, les comunicacions rebudes ens van determinar a variar-les quant a la nomenclatura i al nombre: es va desdoblar la *Societat*, per a permetre una millor homogeneïtat del debat, i es va afegir *Art i Festa*, ja que els aspectes lúdics s'incorporen cada vegada més al camp de la investigació històrica. Les comunicacions han estat 110, 26 de les quals havien estat demanades a especialistes amb la finalitat clara de garantir la vertebració del Congrés, que podia així esdevenir d'alguna manera una síntesi de la Història de Catalunya en la segona meitat del segle XVIII. Entorn d'aquestes s'han agrupat les 84 comunicacions lliures, que han quedat adscrites de la següent manera: Societat I (15), Societat II (10), Economia urbana (19), Economia rural (13), Política i Institucions (14), Cultura i Mentalitats (16), Religió (12), Art i Festa (11).
- 5.- Permeteu-me cridar la vostra atenció sobre una particular constatació: l'ús de la llengua catalana. 64 han estat presentades en català, 46 ho han fet en castellà, és a dir, una diferència de 17 punts separa el 58'18% de les catalanes del 41'81% de les castellanès. Continuant encara amb dades entorn d'aquest fenomen: mentre l'àrea d'Economia rural presenta una relació de 12 a 1 a favor del català, l'àrea de Societat la presenta de 10 a 5 favorable al castellà. Les preferències per àrea són: Economia rural (92'30%), Societat II (70%), Religió (66'66%), Política i Institucions (64'28%), Art i Festa (63'63%), Cultura i Mentalitats (56'89%), Economia urbana (36'84%) i Societat I (33'33%). Aquestes dues últimes àrees, doncs, queden fins i tot per sota de la mitjana quant a l'ús de

la llengua catalana. Hem frenat la normalització lingüística?

- 6.- Esmenats els possibles errors de les llistes d'inscrits, 376 hem estat els congressistes: 344 del Principat (91'48%), 5 dels Països Catalans (1'32%), 6 de Saragossa, 5 d'altres ciutats de la Península (2'92%), de 12 no ens consta (3'19%), i no manca un lleu matís internacional amb presència de congressistes procedents de Roma (2), Brighton (1) i Berkely (1). Quant a les comarques del Principat, com era lògic d'esperar és Barcelona amb el Barcelonès la que aporta la major part dels assistents (185+ 23=208; és a dir, el 57'14%), segueix Tarragona i el Tarragonès (22+5=27), i després successivament el Baix Llobregat (19), el Maresme (12), l'Alt Camp (10), el Vallès Occidental (9), el Vallès Oriental (7), l'Alt Penedès (6), el Gironès (5), el Baix Penedès (4), el Bages (4), el Baix Ebre (4), l'Alt Empordà, Anoia, l'Urgell, la Conca de Barberà, Osona i el Segrià (2 cadascuna), la Ribera, la Segarra, el Ripollès, el Segrià, el Priorat, el Baix Camp, la Selva, el Pla d'Urgell, el Solsonès, la Val d'Aran, el Baix Empordà i la Noguera (1 cadascuna). Són, doncs, 30 les comarques representades.
- 7.- 218 dels inscrits ho han estat amb quota d'estudiant, que malgrat ser el 50% de la quota normal, dóna dret, evidentment, a les Actes. Això vol dir que calia trobar recursos econòmics, ja que el cost d'aquestes és aproximadament de 4.000.000 de ptes. Tot i que amb els institucionals hom sempre hi compta, moltes vegades són els més difícils d'obtenir... i sobretot de cobrar. Malgrat tot la Generalitat, a través de la Conselleria de Cultura i de la Direcció General d'Universitats, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona, ens han ofert el seu ajut econòmic. La concreció del Congrés al temps de Carles III ens ha portat al contacte amb institucions o organitzacions que hi tenien especial vinculació. El Ministeri de Defensa, perquè les *Ordenanzas* decretades per l'esmentat monarca són encara vigents; els ports, tant de Barce-

lona com de Tarragona, ja que amb l'obertura del comerç en aquell regnat adquiririen especial relleu. D'entre elles, però, em cal fer referència especial al Foment del Treball Nacional, institució que troba les seves arrels precisament en temps del rei Carles III; la seva col.laboració amable, entusiasta i eficaç ens ha permès arribar a fites que no vam poder assolir en l'anterior Congrés, sobretot en el món de la comunicació escrita —el quadern extraordinari del Diari de Barcelona, part de les pàgines culturals de La Vanguardia en l'edició del propassat dia 13 en són una mostra— i radiofònica. No han mancat tampoc a la cita altres institucions, sempre atentes a les nostres demandes, com Banca Catalana i les Caixes de Catalunya i Barcelona. Gràcies a totes elles hem pogut celebrar el Congrés i us podem oferir les Actes. Gràcies també a la Universitat: a Vostè, senyor Rector, que amablement va acollir la nostra iniciativa i que avui ha acceptat de presidir-ne la clausura; gràcies al Degà de la Facultat de Geografia i Història, que ens ha facilitat, dins les seves possibilitats, tot el que feia falta per al desenvolupament de les sessions; gràcies als col.legues d'altres Departaments, especialment, d'Història de l'Art, que han col.laborat a fer-nos conèixer la Rambla carolina; gràcies al personal subaltern, que ha fet fàcil la nostra celebració congressual.

- 8.- Com l'altra vegada la nostra voluntat era entregar-vos avui els dos volums de les Actes, però no ha estat possible. S'escau aquest any el quart centenari de l'Armada Invencible; no el volfem pas celebrar, però la frase atribuïda al rei Felip II en aquella ocasió ha estat en aquest cas malauradament vàlida també per a nosaltres. La nostra benevolència en admetre originals més enllà del límit prudencial de temps, el calendari laboral de la primera quinzena de desembre amb tan sols nou dies laborables i, finalment, una important avaria en una sofisticada màquina lectora de raigs làser, han fet impossible, per poques hores, donar-vos avui els volums de

les Actes. Gràfiques Boniquet, l'empresa editora, vol associar-se a la celebració del Congrés i es fa càrrec de fer-vos a mans els volums dins la primera quinzena del proper mes, no dic del proper any, tot i que ja ho serà, perquè semblaria més lluny del que és. Tipogràficament els volums figuren com a número 8 de la Revista *PEDRALBES*, amb el seu mateix format. Hem volgut fer-ho així per enfortir l'òrgan d'expressió del nostre Departament d'Història Moderna i per a facilitar la seva localització bibliotecària. Els comunicants rebreu també les separates pel mateix mijà.

- 9.- Hem aconseguit posar un punt més en la sèrie de congressos. Hem celebrat el segon; caminem, doncs, vers el tercer. Quan? Seguint el ritme de quatre anys tocaria el 1992, però com aquell any sembla que ha de succeir tot, potser valdrà més buscar una altra data... de totes formes s'obre el procés de preparació per al Tercer Congrés d'Història Moderna de Catalunya. Tots sou convidats ja des d'ara a dir-hi la vostra. Gràcies a tots vosaltres i a reveure. He dit.